

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/700/2015
Identifikačné číslo spisu:	1213203578
Dátum vydania rozhodnutia:	31.03.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1213203578.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Z., bývajúcej v N., zastúpenej JUDr. Martinom Kanásom, advokátom v Nitre, Školská 3, proti žalovanej A., bývajúcej v A., zastúpenej Z., bývajúcou v A., o určenie neplatnosti závetu, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 16 C 36/2013, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 10. februára 2015 sp. zn. 5 Co 128/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Žalobkyňa sa žalobou doručenou súdu prvého stupňa 13. februára 2013 domáhala, aby súd určil, že závet poručiteľa Ing. Q., nar. XX. P. XXXX z 18. mája 1997 je neplatný. Žalobkyňa podanú žalobu odôvodnila tým, že X. F. XXXX došlo k úmrtiu Ing. Q., nar. XX. P. XXXX, ktorý bol príbuzným žalobkyne, konkrétne bol bratrancom žalobkyne. V dedičskom konaní po poručiťovi súd uznesením z 26. septembra 2001 sp. zn. D121/98, Dnot 1/98 rozhodol tak, že potvrdil nadobudnutie dedičstva žalovanej ako jedinej závetnej dedičke. Poručiťel zanechal holografný závet z 18. mája 1997, ktorý mal byť podpísaný jeho rukou s tým, že jedinou dedičkou celého hnutel'ného ako aj nehnuteľného majetku sa podľa závetu stala žalovaná. Žalobkyňa sa podanou žalobou domáha určenia neplatnosti závetu z dôvodu, že závet nenapísal poručiťel vlastnou rukou. Naliehavý právny záujem na určovacej žalobe žalobkyňa odôvodnila absolútnou neplatnosťou, ktorá spôsobí vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností, pričom ak by súd určil neplatnosť závetu, ako dedič by do úvahy prichádzal syn poručiťela Q. žijúci v P.. Keďže však podľa žalobkyne nie je známe, či poručiťelov syn žije a či mal potomkov, je podľa žalobkyne možné predpokladať, že ako dedič by v obnovenom konaní prichádzala do úvahy žalobkyňa ako dedič v štvrtej dedičskej skupine.

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 18. októbra 2013 č.k. 16 C 36/2013-45 žalobu žalobkyne zamietol. Žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku skonštatoval, že základným procesnoprávnym predpokladom úspešnosti určovacej žaloby je preukázanie

naliehavého právneho záujmu, t.j. konkrétna formulácia právneho záujmu a zároveň aj jeho preukázanie, pričom dospel k záveru, že naliehavý právny záujem na určení neplatnosti závetu v prípade žalobkyne daný nie je. Žalobkyňa ako sesternica poručiťľa nie je ani potencionálnou oprávnenou dedičkou, keďže syn poručiťľa nepochybne žije a iba ten by sa mohol domáhať svojho práva proti žalovanej v prípade neplatnosti závetu a to žalobou na vydanie dedičstva. Vzhľadom na absenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení podľa § 80 písm. c/ O. s. p. žalobu žalobkyne zamietol. O náhrade trov konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 1 O. s. p. Keďže v konaní úspešnej žalovanej žiadne trovy konania nevznikli, súd žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 10. februára 2015 sp. zn. 5 Co 128/2014 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Z obsahu žalobného návrhu žalobkyne mal odvolací súd totožne s názorom súdu prvého stupňa za zrejmé, že navrhovaným určením sa právne postavenie žalobkyne nezmení. Zo samotného žalobného návrhu žalobkyne je totiž zrejmé, že v prípade určení neplatnosti závetu prichádzajú do úvahy dedičia z dedičských skupín, ktorí v zmysle zákonnej úpravy dedičských skupín podľa § 473 až § 475a Obč. zákonníka predchádzajú v dedičskom práve žalobkyňu. Žalobkyňa sa naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení domáha len na hypotetickom predpoklade, že nie je vylúčené, že ak eventúálni dedičia po poručiťľovi, prichádzajúci do úvahy ako dedičia v prechádzajúcich dedičských skupinách odmietnu dedičstvo, nastúpila by ako zákonná dedička po poručiťľovi. Uvedenú skutočnosť však nie je oprávnený riešiť súd v konaní o určení neplatnosti závetu po poručiťľovi, ale súd konajúci o dedičstve po poručiťľovi. Z uvedeného mal odvolací súd za zrejmé, že žalobkyňa neosvedčila, že požadovaným určením dôjde k odstráneniu spornosti vzťahov medzi účastníkmi konania, v zmysle požiadavky naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c/ O. s. p. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a ich náhradu úspešnej žalovanej nepriznal, keďže jej v odvolacom konaní žiadne nevznikli.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa podala dovolanie žalobkyňa. Navrhla, aby dovolací súd rozsudky súdov nižšieho stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a dokazovanie. Žalobkyňa namietala, že rozhodnutiami súdov nižšieho stupňa jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, keď súdy nevykonali žiadne dokazovanie a žiadne dôkazy, ktoré navrhovala. Tvrdila, že súdy nevykonali podstatný dôkaz, a to či syn poručiťľa žije. Ak by sa preukázalo, že tento je nebohý, vstupuje žalobkyňa ako potencionálna dedička do konania. Týmto by sa i zmenilo postavenie žalobkyne v konaní, avšak súd odmietol vykonať takýto dôkaz a to spôsobuje porušenie jej práv a taktiež i dovolací dôvod v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla dovolaciemu súdu, aby predmetné dovolanie ako nedôvodné odmietol. Žalovaná má za to, že súdy nižšieho stupňa správne skonštatovali v odôvodnení svojho rozsudku, keď poukázali na skutočnosť, že žalobkyňa nepreukázala naliehavý právny záujem, kde tento z jej pohľadu znamená byť potencionálnym dedičom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), riadne zastúpený (§ 241 ods. 1 O. s. p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto mimoriadny opravný prostriedok nie je prípustný, preto ho treba odmietnuť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V preskúmvanej veci dovolateľka napadla rozhodnutie odvolacieho súdu vydané vo forme rozsudku, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa.

Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O. s. p.

Prípustnosť dovolania v predmetnej veci podľa § 238 O. s. p. neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval. Rovnako nejde o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Ak súdne konanie trpí niektorou z väd vymenovaných v ustanovení § 237 ods. 1 O. s. p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 O. s. p. neprípustné. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O. s. p., dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či nie je daná prípustnosť dovolania v zmysle tohto zákonného ustanovenia, teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi pred súdom konať alebo rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným.

Dovolateľka existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Žalobkyňa v dovolaní výslovne namietala, že v konaní jej bolo odňaté právo konať pred súdom, t.j. že došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov. Ide najmä o právo predniesť (doplniť, či dopĺňovať) návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dokazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj § 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 123, § 118 ods.1, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O.s.p.). To znamená, že nie každé porušenie procesných predpisov súdom a tým aj porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu vady konania, ktorú má na zreteľ ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Žalobkyňa má za to, že k odňatiu možnosti konať došlo tým, že sudy nižšieho stupňa nevykonali ňou navrhovaný dôkaz, a to či syn poručiteľa žije, čoho následkom mal byť nesprávne zistený skutkový stav veci. Inými slovami žalobkyňa namietala vady súvisiace s dokazovaním.

K tejto námietke dovolací súd uvádza, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08), a jeho súčasťou nie je ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97). Dokazovanie je časť občianskeho súdneho konania, v

rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O. s. p.), a nie účastníkov konania. Nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok (len) neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O. s. p. (viď R 37/1993). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu konania nevykonával všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nemožno preto vyvodiť, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (viď R 125/1999).

Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta, že v konaní jej postupom súdu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.).

Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobkyne nevyplýva z § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. ani z § 237 ods. 1 O. s. p. Dovolanie preto odmietol podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s ustanoveniami § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p., keď žalovanej (ktorej vzniklo právo na náhradu trov konania) v dovolacom konaní náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo žalovaná nepodala návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.